

RENAȘTEREA

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMÂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 3.

Trecut în registrul special dela Tribunalul
Cluj, Secția III, sub Nr. 111-1938.

„Pentru că suferința noastră ușoară și de o clipă ne agonisește nouă, mai presus de orice măsură, o cumpănă veșnică de mărire.“

2 Cor. 4, 17.

LICEUL ORTODOX DIN SIGHET

— PROTESTUL „UNIREI” —

Suntem obișnuiți să auzim, chiar și în aceste vremuri grele, critici deplasate la adresa Bisericii naționale lansate de o specie de gazetari războinici ai catolicismului de rit grecesc dela noi. De cele mai multe ori înregistrăm cu un zimbet de compătimire aceste asalturi minore, fiind că ele ne lasă să vedem cu tristețe cum se cubărește tot mai mult în sufletul tinerilor crescuți de *Vatican* duhul înstrăinării de frații lor mai mari din strana dreapta. De ei și de așezămintele lor, de *tradițiile lor*, cari în bună parte sunt și ale Bisericii greco-catolice.

Cine urmărește atent spiritul din presa și publicațiile ei periodice, din înoirile liturgice ce se înmulțesc și din felurite manifestări publice, surprinde cu mâhnire procesul lent al distanțării dintre intelectualii celor două Biserici ce-i duc încet spre drumuri opuse. Noroc că poporul, prea legat de vechile datini religioase, refuză să meargă pe zigzagurile neînțelese de el ale savanților novatori papali.

Fenomenul acestei desrădăcinări din tradiția solului românesc ni-l ilustrează din nou tot redactorii vorbăreți ai ziarului *Unirea* din Blaj. Dumnealor s'au tulburat amarnic de faptul, că la Sighet s'a decretat înființarea unui liceu ortodox prin transformarea celui de stat de acolo. De aici o tiradă lungă de vorbe grele la adresa ortodoxiei și a Ministerului educației naționale, care și-a permis „fantezia stricată” de a comite o asemenea „sfidare” în Maramurăș.

Pe ce se întemeiază această filipică atât de îndrăzneată? Pe afirmația, că țara lui Dragoș Vodă ar fi greco-catolică și deci un liceu ortodox n'are ce căuta acolo.

Argumentul este pe cât de vechiu pe atât de nevalabil. El a fost articulat, tot în cadrul

unor amenințări regretabile și cu prilejul reînființării Episcopiei noastre de acolo, spre a se repeta în ziua înscăunării P. S. Episcop *Vasile Stan*. Cât era de nepatriotică această atitudine dușmănoasă, s'a putut vedea din cuvintele înțelepte ale Suveranului nostru adresate P. S. Episcop *Vasile* la investitură, când a zis: „Dumnezeul părinților noștri a hărăzit să fi chemat la îndeplinirea acestei înalte și grele misiuni de *întărire a neamului în acest colț de țară, unde e atâta nevoie de consolidarea elementului românesc*“.

Iată cum a fost definită din locul cel mai înalt misiunea acestei Episcopii, și opinia publică *românească* a primit-o cu aprobări unanime. Înființându-se astăzi un liceu ortodox în Sighet, el nu este decât consecința logică a restaurării Episcopiei ortodoxe. Această restaurare trebuia să se facă în sensul *tradiției șaguniene*, dând Episcopiei succesiv așezămintele *școlare* prin cari ea să facă *educația* credincioșilor și să-și pregătească elementele necesare pentru îndrumarea lor luminată. Așa vor lua ființă acolo azi un liceu, mâine o școală normală, o Academie teologică ș. a. întocmai cum le are și *Blajul* sau altă episcopie catolică.

Să lăsăm la o parte povestea perimată a *numărului* credincioșilor, căci ea nu mai poate fi invocată odată ce Episcopia ortodoxă există în Sighet. Este cel puțin ciudat cum nu se gândesc redactorii „Unirei”, că „argumentul numeric” se poate cita cu mai mult temei tocmai împotriva lor, dacă le reamintim creațiunea artificială a Episcopiiilor greco-catolice din *Oradea* și *Lugoj*.

Cine dintre ortodocși s'a gândit vr'odată să protesteze contra înființării liceului greco-catolic din Beiuș, deși regiunea este ortodoxă? La fel se pune întrebarea și cu privire la școala

normală greco-catolică din Oradea. Biserica are nevoie de școli proprii, spre a-și împlini mai bine misiunea ei apostolească, și ar însemna ca Biserica greco-catolică să-și surpe însăși temeiul legal pe care stă, refuzând ortodoxiei aceleași drepturi firești.

Că vor frecventa liceul din Sighet și elevi catolici, poate în număr însemnat, aceasta nu-i un argument împotriva lui și de sigur nici o nenorocire. În liceele greco-catolice de ieri și de azi au fost și sunt numeroși elevi ortodocși, fără ca din partea noastră să se ridice plângeri. Fiindcă le considerăm românești și deci folositoare nației noastre. Pentru ce atunci, să n'avem dreptul la reciprocitate, și frații din strana stângă să vadă în liceul ortodox din Sighet tot o școală a conștiinței și educației naționale? Ori cred poate, că din punct de vedere *educativ* liceul ortodox merită mai puțină încredere decât liceul de stat?

Dar onorabili protestatari au mai uitat un lucru, și acesta esențial. Anume cererea Episcopiei ortodoxe din Sighet de

a i se da pe seama ei liceul de stat se întemeia pe un text precis de lege. Este legea publicată în Monitorul Oficial din 19 Mai 1938, care în art. 14 spune: „actualele Seminarii teologice cu organizarea lor de licee seminariale trec sub conducerea Bisericii. Asemenea licee se înființează, tot sub conducerea Bisericii, în fiecare Eparhie, prin transformări de licee de stat. Unde interesele Bisericii o cer, se pot înființa școli normale confesionale în locul liceelor seminariale“.

Prin urmare, ceea ce s'a făcut la Sighet de către Ministerul Educației naționale este un act ce se încadrează perfect într-o lege existentă.

Iată dar, cum motive naționale, educative și legale se reunesc într'un mănunchiu spre a da o justificare deplină transformării liceului de stat din Sighet într'unul confesional ortodox.

Ce mai rămâne atunci din protestul intempestiv al ziarului blăjan? Nimic serios, decât vechia și condamabila patimă de instigare a redactorilor „Unirii”, cari fac atâta rău păcii și înțelegerii dintre cele două Biserici românești.

Și este trist spectacolul în atmosfera așa de apăsătoare a ceasului de față!

Sfințirea provizorie a bisericii din Năsăud.

Credincioșii noștri din Năsăud au avut deosebită bucurie sufletească de a asista în 19 Noemvrie a. c. la sfințirea provizorie a bisericii celei nouă de acolo.

Sfințirea s'a făcut sub auspicii modeste, mărginindu-se de astădată numai în cadrul grupului religios, sub conducerea P. C. Pr. *Victor Mureșan*, adm. protopopesic al Bistriței, asistat de preoții: Ioan Bunea, fostul paroh al Năsăudului, Gr. Măgherușan, pensionar, Teodor Ciuruș-Caila, Ioan Pop-Blăjenii de jos și Augustin Faur, noul paroh al locului.

Actul sfințirii a început la orele 9^{1/2} dimineața.

După terminarea ritualului prescris la sfințirea provizorie, s'a intrat în biserică, rostindu-se rugăciuni

nile cuvenite și stropindu-se păreții cu aghiasmă. În decursul sf. Liturghii s'au rostit ectenii speciale pentru eroii neamului: Horia, Cloșca și Crișan, Ștefan cel Mare, ctitorul eparhiei noastre și Avram Iancu, iar la sfârșit s'a servit un parastas pentru preoții decedați ai acestei parohii: Protoereu Grigore Pletos și preot Victor Susa.

Sfârșindu-se serviciul parastasului, predică P. C. păr. adm. prot. *Victor Mureșan*, arătând în cuvinte alese și adânc simțite strădania și însuflețirea ce au depus-o puținii, dar inimoși credincioși ai acestei parohii, în frunte cu toți conducătorii lor sufletești și în special cu Pr. *I. Bunea*. Noua biserică din Năsăud, în stilul ei brâncovenesc, e o dovadă puternică și va vorbi peste vremi, că ori unde și

ori când, chiar numai un mănunchi de credincioși fiind, cu un conducător sufletească, care știe să se facă tuturor toate, vor răsbi, ajungând la ținta dorită.

Luând apoi cuvântul C. Pr. I. Bunea, în accente de lirism evocă lupta românească, dusă cu spirit de jertfelnicie pentru ridicarea prestigiului ortodox în aceste părți. La început au fost puțini și slabi, întocmai ca grăuntele de muștar, dar cu credință în suflet că misiunea în fruntea căreia stă, e sfântă, a muncit până la triumful final. Aduce mulțumiri tuturor aceluia cari l-au înțeles și ajutat în misiunea sa, și în special d-lor Inspector St. Teodorescu, Constantin Tipa, Oct. Berindei, Trelea, Soc. ortodoxă, în frunte cu d-na E. Mercheș etc. La sfârșit își exprimă regretul, că fiind chemat să-și îndeplinească apostolatul său în altă parte, cu duioșie se desparte de credincioși.

Sfințirea arhierescă a bisericii se va face numai la vara anului ce vine, când cu ajutorul lui Dumnezeu va fi terminată și pictura.

Actualmente biserica toată e în alb și împodobită cu o mulțime de icoane vechi, ortodoxe, ce dau interiorului un farmec mistic, care te răpește sufletește dela primul pas.

Și când însemnăm pe răbojul vremii aceste evenimente, nu putem să nu inserăm, deși numai tangențial, numele tuturor aceluia, cari au muncit pentru înălțarea bisericii, contribuind în felul acesta în mod simțitor la înălțarea prestigiului ortodoxiei noastre în acest centru, în care până mai ieri, noi aveam locul de cenușăreasă. Prin ceea ce s'a lucrat aici, s'a adevărit din nou vorba biblică, că Dumnezeu „pe cei smeriți îi înalță”, ridicându-ne și pe noi din umilința în care am fost ani de-a rândul, fiind nevoiți să săvârșim sf. Liturghie, mai întâi într'o scundă și neigienică încăpere din corpul clă-

dirilor gimnaziului industrial. Nu cu mult mai indulcitate a fost viața sufletească a credincioșilor noștri, în capela din corpul cooperativei Regna. Și aceasta își avea desavantajele ei, de aceea credincioșii noștri au ținut cu tot dinadinsul să intre în biserica cea nouă. Prea Sfinția Sa, Episcopul Nicolae ținând cont de acest considerat sufletească, ne-a dat înalta Sa binecuvântare pentru sfințirea provizorie.

Meritul zidirii acestei biserici, revine în cea mai mare parte C. S. Pr. Ioan Bunea, actualmente profesor la liceul de aplicație a școalei normale superioare din Cluj. Cucernicia Sa a pus suflet din sufletul său, lucrând din straja dimineții până în noapte, pentru înălțarea ei. În toată această lucrare a fost ajutat de inimosul dirigințe al poștei din Năsăud, d. Oct. Berindei, având și ajutorul d-lor Ing. Inspect. St. Teodorescu, Const. Tipa, Barbu Nicolescu, Soc. Unirea, Dir. Silvică, Direcția C. F. R., Ministerul Domeniilor, Ministerul Cultelor ș. a., despre cari la timpul său, se va vorbi cu tot amănuntul.

La sfințire au luat parte toate autoritățile orașului, în frunte cu Prefectul jud. Năsăud, d-l colonel Cristescu.

Pr. A. F.

Praznicul Sf. Nicolae în Cluj. *Ca și anii trecuți, ziua Sf. Ierarh Nicolae a fost prilej de mare sărbătoare pentru credincioșii din Cluj, cari au ascultat cu evlavie în catedrală sf. Liturghie, urmată de frumoasa predică a păr. consilier I. Goron și de o doxologie pentru sănătatea P. S. Episcop Nicolae. La sfârșit s'a slujit un parastas de un sobor de preoți în frunte cu păr. consilier L. Curea întru pomenirea neuitatului Episcop Nicolae Ivan.*

Din catedrală intelectualii clerici și mireni s'au îndreptat către reședința episcopescă spre a prezenta felicitări iubitelui nostru Ierarh Nicolae Colan.

Spațioasa sală de recepție devenise acum neîncăpătoare pentru numărul deosebit de mare al celor de față. Au rostit alocuțiuni omagiale d-l Seb. Bornemisa în numele orașului Cluj, d-l General Cristea Vasilescu, comandantul corp. VI. în numele armatei, iar d-na Sofia Meteș în numele Societății femeilor ortodoxe.

În răspunsul său P. S. Episcop Nicolae a mulțumit emoționat pentru urările calde ce i s'au adus, mărturisind că vede în această manifestare călduroasă atașamentul sigur al credincioșilor intelectuali față de Biserica strămoșească. Această legătură de iubire și solidaritate, ce s'a afirmat totdeauna la noi, face ca Biserica să fie un așezământ popular, cu o existență vie în mijlocul frământărilor

noastre cotidiene, pe cari știe să le servească plină de încredere și devotament. Cu atât mai însemnată este misiunea Bisericii în vremuri tulburi ca cele de azi, când hotarele țării se apără nu numai cu tăria oțelurilor, ci tot așa de mult și cu tăria credinței în viitorul neamului și în drepturile lui sfinte. De aceea Biserica noastră să fie susținută în opera ei spirituală de către toți factorii vieții publice. Colaborarea poporului și în deosebi a fruntașilor lui intelectuali, cu Ierarhul conducător, așa cum se manifestă și în această eparhie, este cea mai bună cheazășie a împlinirii rosturilor Bisericii în desvoltarea neamului sub cărma așa de înțeleaptă a M. S. Regelui Carol II-lea.

Cuvântarea P. S. Episcop Nicolae a fost primită cu toată bucuria sufletească de către cei prezenți. De încheiere s'a servit un bufet bogat.

CONFERINȚE PASTORALE

Conferința de toamnă a preoților din protopiatul Dejului.

În ziua de 13 Noemvrie a. c. preoțimea ort. rom. din protopiatul Dejului s'a întrunit în conferință în Dej sub președenția P. C. Sale Z. Manu protopop tractual.

În dimineața susnumitei zi s'a servit în Biserica din Dej Sf. Liturghie după care păr. prot. Z. Manu a deschis ședința printr'o cuvântare salutând pe cei prezenți.

Păr. T. Ciceu citește referatul asupra tezelor lucrate de toți preoții, având ca subiect „Rolul preotului în Serviciul Social”.

În urma citirii referatului foarte

bine întocmit, s'a încins o amplă discuție la care au luat cuvântul toți preoții aducând fiecare lămuriri asupra tezei. În urma discuțiilor păr. prot. Z. Manu a făcut o sinteză a celor discutate și a lămurit unele chestiuni mai gingașe.

După acestea păr. D. Purdea a dat citire lucrării sale intitulată: „Preotul și programul F. R. N.”, din care s'au tras următoarele concluzii:

F. R. N. nu este un partid, ci însuși poporul român scăpat de pacostea partidelor prin înțelepciunea și conducerea marelui nostru Rege Carol al II-lea. Conform acestui principiu nici manifestul publicat de con-

FOILETON

Profesorul Aurel Ciortea.

— La 10 ani dela moartea lui. —

Iată cum s'a știut face iubit Aurel Ciortea. Dar el izbuti să devină și prețuit de elevi în aceeași măsură, prin iscusința de învior în predarea științelor fizico-matematice. Renunțând la clișeele vechi el introduce metoda *experimentală* cu lucrări practice în *laboratorul*, pe care-l creiașe, în spirit modern, după lungi și nebanuite eforturi. El a însemnat un adevărat triumf în viața glorioasă a liceului, nu numai prin reabilitarea științelor pozitive în cadrul învățământului clasic, ci mai ales prin interesul uimitor ce-l trezise în sufletul elevilor, determinând — cum ne-o declară însuși — mai bine de jumătate din bacalaureați să-și îndrepte studiile viitoare spre carierele practice, unde neamul nostru din Ardeal era aproape lipsit de specialiști. Era cel dintâi liceu din toată Ungaria, care îndrăznise să facă această revoluției didactice, atrăgând în sfera ei nu numai curiozitatea profesorilor germani și maghiari dela liceele din localitate, ci și interesul nestăpânit al intelectualilor din oraș, doritori să cunoască cele două mari invenții ale vremii: razele Röntgen și telegrafia fără fir. Până și medicii chirurși alergau cu pacienții lor la laboratorul lui Ciortea, spre a li se examina fractu-

rile pe placa razelor miraculoase. Cât de importantă era această creațiune, pe care o socotea ca una din cele mari a vieții sale, ne-o arată însemnările din *Ziarul* său, scrise în clipa când a aflat pe front vestea *distrugerii* laboratorului de către armatele germane năvălitoare în 1916. El nota aceste mărturisiri prețioase: „În orele lor liniștite foștii noștri elevi cu siguranță și-au reamintit nu numai unele din experiențe, ci și unele din generalizările ce le dădeam la sfârșitul singuraticelor capitole, sau cel puțin sistemul mare, construit în ultimele ore ale instrucției. Și impresiile avute atunci au rămas cu siguranță puncte fixe și de mănecare în multe ce au simțit și cugetat ei mai apoi. Reflecțiunile lor asupra aceluia sistem unitar și rece cu siguranță trebuie că-i determina la o viață sufletească și la fapte cari sunt în consonanță cu legea mare, dumnezească cu echilibrul fizic și psihic. Din depărtarea mare unde mă aflu, *mi se pare acet laborator distrus drept un gram de rادیu, care în decurs de 10 ani a emis o cantitate enormă de energie sub diferite forme*”. De aceea, în anuarul jubilar din 1925 al liceului, el spunea cu mulțumire, că datorită laboratorului de fizică s'au format acei vr'o sută de ingineri, medici, naturaliști ș. a. cari după Unire au adus servicii însemnate operei de organizare a stăpânirii românești din Ardeal și Banat. Dar Valeriu Bologa ține să ne încredințeze, că acest laborator, pe lângă rostul lui știin-

țific, căpătă adeseori și atributul unui colț de *educație națională*, prin faptul că li ser vorbea elevilor despre opera unui Spiru Haret, Gh. Țițeica sau minunea tehnică a lui Saligny dela Cernavodă, umplându-le sufletul de mândrie și încredere în Țara de peste munți.

*

Satisfacția fără margini ce-o simțea Aurel Ciortea în laboratorul realizat cu atâta trudă, nu era depășită decât de fericirea din *căminul său*. Aducând din casa părintească un vibrant sentiment de familie, el l-a cultivat cu o pasiune de o puritate și duioșie ce-ți evoca lumea fermecată a basmelor. Iubirea lui de soție și dragostea de cei doi băieți scumpi, îmbrăcau înfinite forme de simțire delicată ce lumina viața tuturor, unindu-i în aceeași rază de înălțare și bucurie neprihănită. Cine pătrundea în acest interior familiar — și câți n'au gustat această rară plăcere — aveau senzația că se găsesc într'o grădină înșorită, plină de surprizele încântării, armoniei și voioșiei tinerești. Era ceva aproape serafic în gingășia acestei sensibilități la un profesionist al formulelor matematice, și tocmai de aceea uimirea și se schimba în admirație pentru purtătorul acestor podoabe sufletești, primite în dar din slava bolților albastre. „*Ziarul*” des citat cuprindea pagini întregi din efluviile iubirei sale de familie, și numai discreția explicabilă a editorului a sustras de sub ochii noștri confe-

ducerea F. R. N. nu este un program de partid, ci expresia sufletului integral românesc, el nu este opera unui om, ci strigătul curat de refacere a întregii noastre vieți publice și particulare.

Păr. protopop a arătat nevoia de a se întruni preoțimea în asemenea conferințe, pentru a schimba păreri și a se întări unii pe alții.

D. P.

*

Conferința de toamnă a preoțimei din protopopiatele Luduș și Turda.

Conferința de toamnă a preoțimei din protopopiatele Luduș și Turda, s'a ținut în anul acesta, în ziua de 21 Noemvrie a. c. (Intrarea în Biserică) în frunța parohie Războeni-Turda, cu următorul program:

Încă din ziua precedentă harnicul preot de pe Câmpie, Păr. Hârșan-Șeulia, s'a prezentat în parohie, unde împreună cu distinsul preot local Păr. Gh. Onițiu, au mărturisit mulțimea de credincioși, servind vecernia, cu predică despre „Pocăință“ de Pr. Hârșan. Predica a fost foarte bine pregătită, frumos expusă și cu mare efect asupra credincioșilor, altfel atât de religioși și disciplinați, datorită muncii stăruitoare și rodnică a Păr. Gh. Poruțiu.

A doua zi la ora 8 dim. s'a început în sobor Utronia, urmată de sf. Liturghie, în decursul căreia s'au cuminecat credincioșii mărturisiți în ziua precedentă. Priceasna a fost cântată cu o rară măiestrie de d-na pr. Gh. Onițiu, acompaniată de preoții dela străină. A predicat Păr. Vasinca-Miheș. Predica a fost inspirată.

Urmează conferința intimă a preoțimei. În cuvântul de deschidere păr. prot. R. Popa, printre altele spune: „Preoțimea acestor două protopopiate să întrunește pentru a doua oră împreună, însă sub același Ceriu înou-

rat și sub aceleași gânduri și griji românești, Preoțimea conștie de misiunea ei sfântă în milocul poporului românesc știe că de tăria suflutească depinde în mare măsură viitorul acestui neam. De aceea preoțimea ca și în trecut și mai ales acum va ști să steie strajă neadormită, la poarta sufletului românesc“.

Să deschide discuția asupra felului cum a decurs serviciul divin și asupra predicii. Iau parte la discuție, aproape toți preoții. Să constată că serviciul divin a decurs armonios, respectându-se tipicul. Iar predica declarată de bună.

Păr. Stan-Chețani citește raportul asupra activității cercurilor religioase din acest an din protopiatul Luduș. Iar Păr. Laurențiu David-Câmpia-Turzii, raportul asupra activității cercurilor religioase a preoțimei din protopiatul Turda. Ambii raportori arată că predicile și conferințele ținute și diferitele slujbe săvârșite în parohii, dau dovadă că preoțimea își împlinește datoriile ei pastorale.

După masa comună, preoțimea se întrunește din nou în localul Școalei primare de stat din loc, unde Pr. Ioan Velțan din partea preoțimei din prot. Luduș, iar Păr. Gh. Giurgiu-Călărăși din partea preoțimei din prot. Turda, citesc rapoartele asupra lucrării: „*Rolul preotului în Serviciul Social*“.

Raportorii în urma lucrărilor preoțimei constată importanța acestei probleme pentru ridicarea morală și materială a neamului nostru, făcându-se o mulțime de propuneri concrete.

La ora 4 s'a serveste vecernia în sobor cu predică tot de Păr. Hârșan, predică ce a stors din ochii ascultătorilor, lacrimi de căință.

Conferința a luat sfârșit cu aceasta, după care preoții au plecat spre parohiile lor, întăriți suftetește pentru munca grea ce o au în mijlocul poporului nostru de a-le înălța credința și a-l îndruma pe căile frăției biruitoare.

Pr. IOAN VELȚAN.

Sfințirea temeliei și a clopotelor bisericii ortodoxe din Aiud.

Duminecă în 3 I. c. a avut loc în orașul nostru solemnitatea sfințirii clopotelor, a temelilor și a crucilor catedralei ortodoxe.

La ora 9'30, autoritățile civile și militare, premilitarii și străjerii, o companie de onoare, delegații de țărani din comunele protopopiatului și clerul ortodox în frunte cu P. S. Sa Policarp Morușca, episcopul românilor din America au întâmpinat pe P. S. Sa Nicolae Colan, episcopul Vadului, Clujului și Feleacului, care a fost salutat de d. col. dr. Georgescu primarul orașului.

S'a făcut apoi la capela ortodoxă o Liturghie arhierescă, urmată de sfințirea temelilor, crucilor și clopotelor noiei Biserici, săvârșită de P. S. Sa Nicolae Colan al Clujului și Policarp Morușca al Americii, înconjurați de un sobor de 18 preoți.

Răspunsurile au fost date de corul protopopiatului, condus de Pr. V. Ștefănescu.

După terminarea serviciului divin P. S. S. Nicolae Colan a rostit o cuvântare de mulțumită lui Dumnezeu pentru că a învrednicit Aiudul, cuibul atâtor asuprelor săvârșite asupra Ro-

mânilor, să ajungă această zi de biruință românească. Înaltul arhieru a adus apoi mulțumiri P. S. Sale Policarp Morușca pentru că a primit învitarea de a participa la această solemnitate, apoi d-nilor dr. Adrian Dărămuș, Iosif Herdea, inv.-director și Al. Purecilă, pentru că au dăruit bisericii câte un clopot, d-lor gen. Cornel Savu, dr. Simion Păduran, prot. Iosif Pop, Ioan Pârveu și tuturor acelor cari au contribuit cu obolul lor pentru cumpărarea clopotului cel mare, d-nii: dr. Valer Pop, fost ministru și dr. Danil Tecău, fost secretar general al ministerului de industrie și comerț, pentru că prin intermediul lor biserica ortodoxă de aici a primit suma de un milion lei pentru edificare și părintelui prot. Iosif Pop, pentru că s'a străduit din răputeri pentru ridicarea acestui măreț locaș de închinăciune.

După ce prot. Iosif Pop a citit actul care s'a zidit la temelia bisericii, solemnitatea a luat sfârșit. La ora 2 d. a. s'a dat în cinstea înalților prelați un bauchet.

Buletinul războiului

Un nou teatru de luptă s'a creiat de câteva zile prin izbucnirea războiului între Rusia sovietică și Finlanda. Între cele două țări exista un pact de neagresiune și totuși conflictul armat s'a produs întocmai ca între Germania și Polonia, deoarece Finlanda a refuzat împlinirea pretențiilor sovietice, cari constau în cererea mai multor insule și în creierea unor baze militare pe teritoriu finlandez. Războiul a început în ziua de 1 Decemvrie. Trupele sovietice au pătruns în Finlanda, iar aviația a bombardat mai multe orașe, a căror populație a fost evacuată. Finlandezii se luptă cu înverșunare, opunând o

dărză rezistență. Au înregistrat până acum succese apreciabile. Totuși guvernul s'a oferit să negocieze cu Moscova pentru rezolvirea pașnică a conflictului. Statele unite ale Americii arată Finlandei toată simpatia, ajutând-o cu armament și bani.

Pe frontul de vest lupte de patrule fără importanță. Războiul naval continuă ca și cel aerian. Minele magnetice germane nu mai fac atâtea victime, grație măsurilor luate de aliați. Blocada economică a Germaniei se intensifică tot mai mult. La rândul lor germanii țin să răspundă cu o contrablocadă și cu pregătirea unei lovituri în Indii, de acord cu Rusia sovietică.

—∞—

fesiuni de o înaltă distincție și înduioșător lirism sufletească. El rămâne astfel și în acest domeniu al concepției ideale de familie, un exemplu din cele mai captivante, într'o vreme când celula de rezistență a societății noastre slăbește vizibil, tocmai din absența chiagului ce trebuia să i-l dea sentimentul iubirii mutuale a celor cari o alcătuiesc.

III.

Această fericire familiară i-a dat și puțința acelei activități intense și variate, pe care Aurel Ciortea a desfășurat-o la catedră și în viața publică a brașovului de ieri. Și în ciuda angajamentelor multiple ce le avea, el n'a întârziat să-și pună și condeiul în serviciul științei sale dragi, tipărind studii de popularizare, și făcând să apară pe rând o serie de manuale didactice, cari au adus liceului neprețuite servicii. Dar ceea ce a constituit mândria lui legitimă a fost *Cursul de fizică experimentală* eșit la 1913, mai apoi larg revizuit în 2 volume la a doua ediție din 1924. Cât de modernă și utilă pentru învățământul general românesc a fost și mai este încă această operă impunătoare, ne-o arată eminentul fizician al Universității clujene, profesorul *Augustin Maior*, care scrie: „Elevului i se dă în mână o carte care-l conduce cu siguranța pedagogului iscusit și încercat dela primele noțiuni până în largul fizicii moderne, iar intelectualului, care vrea să se inițieze — nu

în mod superficial — nu-i pot recomanda altă carte mai bună de fizică, decât manualul acesta. *Gigantic se delimitează conturile admirabile ale operei lui Aurel Ciortea, și așa se vede că mult va mai trebui să așteptăm, până ce vom avea un echivalent din alte părți*“ (Rev. Țara Bârsei Nr. 1-1930 pag. 38).

Se subliniază în deosebi expunerile inteligente, făcute cu tact și precauțiune despre *principiul relativității*, devenit abia anii trecuți o doctrină de circulație mondială, prin teoriile îndrăznețe ale celebrului savant *Einstein*. Aurel Ciortea era atât de pasionat de ea, încât își rupea timp s'o gândească până și în tranșeele războiului, notând în *Ziarul său* reflexii judicioase ca acestea: „*Relativitatea în toate fața de singurul absolut, care e Dumnezeu, este cea mai sănătoasă teorie*“.

Iar în alt loc el se rezumă și mai complect spunând: „În orele puțin și mari în cari pătrund în taina marelui principiu al relativității, mă simt fericit, imi potentez conștiința și aplicând principiul, azi încă numai științific, și asupra funcțiunii sufletului, regăsesc armonia perfectă între acest principiu și între învățăturile lui *Hristos*“.

Asemenea mărturisiri onorează în cea mai mare măsură pe autorul lor, care debarasat de trufia pozitivismului închină smerit steagul științei la picioarele dumnezeului Stăpânitor al celor văzute și nevăzute.

Un om cu o astfel de concepție de viață nu

putea fi decât iubit și respectat, oferindu-i-se prilejuri număroase de afirmare și valorificare a puterilor sale creatoare în largul vieții românești. Nu le-a căutat, căci era modest și cu bun simț, dar totdeauna când i s'au dat el s'a achitat de răspunderile luate cu neîntrecut devotament și pilduitoare conștiință a datoriei. Și n'au fost deloc secundare rolurile ce le-a îndeplinit. Astfel când după 4 ani de luptă pe fronturile războiului se înapoiază fericit la Brașov, Aurel Ciortea este numit *comandant al gărzilor naționale din Țara Bârsei*, contribuind la izbânda revoluției naționale, din a cărei glorie s'a putut împărtăși și el în marea adunare de unire dela Alba-Iulia. Apoi i se încredințează de către *Alexandru Vaida-Voevod* direcția „*Gazetei Transilvaniei*“, suspendată de guvernul maghiar, pe care o conduce cu pricepere, ajutat de colegii săi dela liceu, timp de 4 luni, luminând obște românească asupra noii vieți de libertate deplină în care intra. *Cercul didactic* din Țara Bârsei, ce luase ființă atunci, îl alege ca președinte al ei, în care calitate organizează la Brașov cea dintâi *Universitate populară* din Ardeal, având satisfacția să înregistreze la capătul acestei inovații unul din succesele cele mai răsunătoare.

(Va urma)

Cetiți și răspândiți „Viața Ilustrată“

INFORMAȚIUNI

Alegerile de Mitropolit în Moldova și Oltenia. În ziua de 29 Noembrie c. marele colegiu electoral a procedat la alegerea de Mitropolit al Moldovei și Sucevei. Din 154 votanți P. S. Arhiepiscopul Irineu Mihălcescu locțiitorul de mitropolit al Olteniei a obținut 121 voturi, fiind declarat ales. În 30 Noembrie s'a făcut alegerea în scaunul nou înființat Mitropolii a Olteniei, obținând majoritatea voturilor, în număr de 120 din 147 voturi exprimate, P. S. Episcop Nifon Criveanu al Hușilor. Nou aleșii Mitropoliți au rostit cuvântări de mulțumire, făgăduind să-și poarte răspunderile grele ce le revin cu devotament și jertfelnicie către Biserică și Tron. Au fost două alegeri fericite, fiind că cei doi ierarhi s'au remarcat de mult în viața Bisericii, unul prin vasta lui știință teologică, iar celalalt prin duhovnicie exemplară și realizări însemnate în eparhia Hușilor. De aceea suntem siguri, că cele două Mitropolii vor înregistra de acum o nouă epocă de progres real și înflorire religioasă ca în vremurile bune.

O comunicare istorică a dlui prof. I. Lupaș. Invățătul profesor al Universității clujene a făcut într-o ședință recentă a Academiei Române o interesantă comunicare cu titlul: „Descendența transilvană a lui Gheorghe Magheru și relațiile lui cu țărani sălișteni, în deosebi în familia lui Dumitru Răuciu“. Reușind săculeagă date noi, dl Lupaș a arătat că vestitul general al oștilor revoluționare muntene din 1848 este originar din Ardeal, apelând adeseori la concursul material al săliștenilor, pe cari i-a cercetat prețuindu-le destoinicia și sentimentele naționale. Ce coincidență minunată în faptul, că cei doi eroi militari ai revoluției din 48 de dincoace și dincolo de Carpați sunt fiii ai Ardealului!

Pomenirea Mitropolitului Andrei. Ziua de 30 Noembrie c. a fost și anul acesta, ca întotdeauna, pentru Biserica noastră prilej de reculegere în amintirea neuitatului restaurator Mitropolitul Andrei Șaguna. În toate centrele eparhiale ca și în parohii s'au slujit parastase, iar Academii Teologice, liceele și școlile normale confesionale au organizat festivaluri, comemorând cu adâncă pietate pe marele ctitor al Mitropoliei ardelenice. Cu cât trece vremea figura acestui strălucit ierarh devine tot mai luminoasă și mai dominantă prin spiritul adânc ce l-a revărsat în viața noastră bisericească, asigurându-i linia de desvoltare și ascensiune biruitoare. Tradiția șaguniană este o realitate vie și puternică, ce animă astăzi Biserica ortodoxă din toată țara. Dar Șaguna a înrăurit enorm și viața noastră publică prin directivele mari

ce i le-a dat în calitate de conducător necontestat al Ardealului timp de un sfert de veac. Astfel sperăm, că și alte așezăminte se vor gândi să-i proslăvească amintirea binecuvântată.

O nouă episcopie reformată. Printr'un decret-lege publicat recent în Monitorul oficial s'a înființat a doua eparhie reformată (calvină) cu sediul la Oradea. Ea cuprinde credincioșii din județele Arad, Bihor, Caraș, Maramurăș, Satu-Mare, Severin, Timiș-Torontal și plășile Valea lui Mihai și Careii mari din județul Sălaj. O adunare generală va proceda la alegerea noului episcop. Prin aceeași lege s'au trecut în bugetul Statului sumele pentru plata Episcopului, 1 secretar, 3 consilieri referenți, 1 șef de birou, 1 arhivar și un om de serviciu. Pe cât vedem, o egalitate deplină cu Episcopiile noastre. Iată tratamentul minorității maghiare din România! Păcat că nu putem constata același lucru cu privire la Românii din Ungaria.

Sectant condamnat. Tribunalul militar din Cluj a judecat zilele trecute procesul unui cunoscut propagandist sectant, Simion Precup din comuna Idiceșel jud. Muraș, care în disprețul legilor de ordine publică agită în favoarea adventismului. A fost condamnat la 2 ani închisoare. E ciudată îndrăzneala acestor oameni rătăciți, împinși de instigatori străini, la tulburarea satelor noastre și în vremuri atât de primejdioase ca cele de azi. De aceea unde cuvântul de pace al preoților rămâne zadarnic, sancțiunile severe ale Tribunalului militar sunt binevenite. Le cere pacea și grija de soarta țării.

Prietenia germano-rusă. Ziarele anunță că la frontiera sovietică Germania execută în grabă lucrări de fortificații în beton armat. Același lucru îl fac la rândul lor și sovietele întărindu-și granițele. Faptul dă loc la comentarii în presa mondială. Se adeverește înțelepciunea proverbului: paza bună trece primejdia rea.

Cât cheltuește Anglia pentru războiu. Intr'un apel adresat popoului englez, ministrul John Simon a comunicat că Anglia cheltuește pentru războiu cel puțin 6 milioane de lire sterline pe zi. Aceasta înseamnă 6 miliarde de Lei, ceea ce reclamă contribuții enorm de grele pentru cetățenii marelui imperiu. Este un exemplu și pentru noi de a face toate jertfele pentru a ne apăra țara.

Patru submarine într-o zi. Ziarele publică un comunicat din Londra, după care Dumineca trecută forțele navale și aviatice ale Mării Britanii au distrus nu mai puțin de 4 submarine germane, făcând prizonieri numeroși ofițeri și marinari. Faptul ar dovedi, că mijloacele de apărare contra acestor submarine periculoase, devine tot mai eficace.

Mai multe războaie decât pace. Părerea, destul de răspândită, că omenirea nu poate trăi fără războaie,

pare îndreptățită, dacă ar fi să judecăm numai după cifre. E stabilit, într'adevăr, că în anul 1469 înainte de Hristos, și până în zilele noastre, lumea a trăit în pace numai 290 de ani, și s'a războit 3118. Un important record revine perioadei în care trăim: conflagrația din apusul Europei este a 26-a după 1919. Douăzeci și șase de războaie în douăzeci de ani, din care cea mai mare parte în Europa.

„Revista Teologică“ din Sibiu. Credincioasă menirii cu care a fost întemeiată acum 30 de ani, „Revista Teologică“ publică în fiecare număr studii și articole bine întocmite, ia atitudine față de toate problemele cari interesează viața bisericească, tipărește predici model, oferă cititorilor o bogată vitrină a celor mai noi și mai bune cărți teologice române și streine, informează exact despre evenimentele bisericești, naționale și culturale și dă răspunsuri competente la toate nedumeririle pe cari le stârnesc unele probleme de practică bisericească.

„Revista Teologică“ apare în condiții tehnice ireproșabile și cu o regularitate pilduitoare.

Tuturor celorce o vor abona dela 1 Ianuarie 1940, „Revista Teologică“ le oferă în dar un volum de predici antisectare, în afară de alte surprize pe cari le pregătește abonaților ei, din prilejul intrării în al 30-lea an de apariție regulată.

Abonamentul anual, de Lei 260, urmează a se trimite până la 1 Ianuarie 1940 cel mai târziu, la adresa: Administrația „Revista Teologică“, Sibiu, Str. Mitropoliei Nr. 24—28.

Consiliul eparhial ort. rom. Cluj.

Nr. 7007/1939.

Comunicat.

În conformitate cu dispozițiile în vigoare aducem la cunoștința preoților noștri că examenul de promoție anual se va ține în luna Februarie 1940. Cei interesați își vor înainta cererile însoțite de actele specificate în Regulamentul acestui examen, publicat în „Renașterea“ Nr. 5 din 1929, până la 1 Februarie 1940. Cei admiși la examen vor fi avizați apoi despre ziua examenului. Alte termene nu se acordă.

Consiliul eparhial.

Nr. 7319/1939.

Comunicat.

Pentru orientarea P. C. Protopopi C. Preoți și cântăreților bisericești aducem la cunoștință acestora adresa Direcțiunii Generale a Căilor Ferate Române Nr. 18690 R. A. de următorul cuprins:

Carnetele de reducere cu 50% pe C. F. R. a căror valabilitate era până la 1 Ianuarie 1940 sunt prelungește până la 31 Martie 1940 pe baza vizei din trimestrul Octomvrie 1939, la care se mai aplică timbrele pe trimestrul prelungit.

Cluj, la 30 Noembrie 1939.

Consiliul eparhial.

Nr. 7455/1939.

Concurs

pentru locurile vacante de preoți militari

În ziua de 15 Ianuarie 1940 va avea loc în localul Școalei de aplicații din București concursul pentru ocuparea a 9 locuri vacante de preoți militari activi cu gradul de căpitan.

Comisiunea de examinare este sub președinția P. S. Dr. Partenie Ciopron, episcopul Armatei.

Candidații vor înainta până la 10 Ianuarie 1940, Inspectoratului clerului militar, următoarele acte:

a) Extractul de naștere din care să se constate că nu este mai mare de 35 ani; b) Actul de studii din care să se constate că posedă licența sau doctoratul în teologie, sau diploma unei academii sau institut teologic, care are la bază seminarul sau bacalaureatul; c) Certificatul eliberat de Chiriarhul respectiv, prin care să se constate că este hirotonit preot și că are o practică de păstorire de 3 ani și o bună purtare; d) Avizul favorabil al P. S. S. Chiriarhul respectiv; e) Declarația autentificată de tribunal sau judecătorie prin care candidatul se obligă a servi armata 9 ani neîntrerupt; f) Un certificat că este cetățean român; g) Odată cu cererea de înscriere la concurs, candidații vor înainta recipisa dela Administrația Financiară pentru plata sumei de 1000 (una mie) lei pe seama Inspectoratului Clerului Militar, ca taxă de examen.

Examenul va consta dintr'o probă scrisă și una orală din: Istoria Românilor, Geografia României, Istoria Literaturii Românilor, Organizarea Armatei și Higiena.

Orice alte informațiuni se pot cere dela Inspectoratul Clerului Militar din Alba-Iulia.

Cluj, la 5 Decembrie 1939.

Consiliul eparhial.

Nr. 736/1939.

(39) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei Lunca, protopopiatul Lupșa, devenită vacantă prin transferare, să publice concurs cu termen de 20 zile, socotite dela prima publicare în „Renașterea“.

Preotul beneficiază de următoarele venituri din parohie:

1. Salar dela Stat conform calificăției.
2. Casă parohială cu toate depindețele necesare.
3. Cimitirul plantat cu pomi fructiferi, în întindere de 1 și jum. jugăr.
4. Sesiune parohială 6 jug. 484 stg. fânaș și arător.
5. Câte o jumătate litră grâu sau porumb dela fiecare familie.
6. Stola obișnuită.

Candidații își vor înainta în termenul fixat cererea și actele regulamentare Ven. Consiliu eparhial, putându-se apoi prezenta, cu avizul prealabil al acestui Oficiu, în parohie, pentru a face cunoștință cu enoriașii.

Baia-de-Arieș, la 22 Nov. 1939.

Oficiul protopopesc în înțelegere cu consiliul parohial din Lunca.

Vasile Șpan, protopop.

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj.